

Nowe ramy prawne? Implikacje KPON ONZ dla unijnego prawa dotyczącego osób niepełnosprawnych

Richard Whittle, Sheffield Hallam University, UK

Seminarium dla Członków
Sądownictwa ERA, Kraków,
3-4 września 2013 r.

Kluczowe pytania

1. Czy KPON ONZ zapewnia nowe ramy prawne w kontekście unijnego prawa dotyczącego osób niepełnosprawnych?
2. Czy na któreś z artykułów Konwencji można się bezpośrednio powoływać w sądach krajowych, jako części prawa UE (tzn. czy mają „bezpośredni wpływ”)?

W skrócie...(i)

Nowe
ramy
prawne?

TAK. Jednak ich zakres i charakter nie zostały jeszcze określone przez TSUE

Jako minimum – kompletne źródło o istotnym znaczeniu interpretacyjnym dla TSUE

Łączone sprawy C-335/11, *Jette Ring* & C-337/11, *LoneSkouboe Werge*

W skrócie...(ii)

Z bezpośrednim skutkiem?

Prawdopodobnie TAK,
pod warunkiem że:

□ dany artykuł spełnia wymogi TSUE dotyczące bezpośredniego wpływu

ORAZ

□ UE wykazała „wystarczający interes” w ogólnym obszarze obejmującym dany artykuł

KPON ONZ jako „mieszana umowa”

- Umowy wielostronne – zawierane przez UE i jej Państwa Członkowskie z jednej strony oraz stroną trzecią z drugiej strony
- „Mieszana”, ponieważ realizacja części takiej umowy leży w kompetencjach UE, a część należy do uprawnień Państw Członkowskich
- Podobnie jak w przypadku innych umów wielostronnych z udziałem organizacji regionalnych, KPON ONZ wymaga deklaracji kompetencji rozgraniczających uprawnienia UE i jej Państw Członkowskich

Bezpośredni kontekst prawny

- Decyzja Rady 2010/48/WE, jej deklaracja kompetencji (Aneks II) oraz zastrzeżenie art. 27(1) (Aneks III)
- Podstawa prawna – art.19 Traktatu o funkcjonowaniu UE (zwalczanie dyskryminacji) i art.114 Traktatu o funkcjonowaniu UE (osiągnięcie wewnętrznego rynku)
- Na grudzień 2010, KPON ONZ
 - wiąże instytucje UE z jej Państwami Członkowskimi (art. 216(2) Traktatu o funkcjonowaniu UE)
 - „stanowi integralną część Prawa [UE] Law” (Sprawa181/73, *Haegeman*). Zastosowanie sprawy 6-64, *Costa przeciwko E.N.E.L?*

Szerszy kontekst prawny

- Decyzje TSUE niespójne pod względem egzekwowania porozumień międzynarodowych
- Akcesja UE do KPON ONZ stanowi pierwszy krok zarówno dla UE jak i ONZ
- KPON ONZ można uznać za deklarację obecnych wcześniej praw podstawowych chronionych przez Unię jako ogólne zasady
 - Należy odnotować ostatnie użycie ogólnych zasad – Sprawa C-555-07 *Seda Kucukdeveci*

Zarys ram prawnych (Część I)

- Integralna część prawa UE usytuowana poniżej traktatów, ale ważniejsza niż prawo wtórne UE
- TSUE posiada jurysdykcję do interpretowania mieszanych umów na podstawie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu UE (np. Sprawa 12/86, *Demirel*)
- Jako minimum, obowiązek spójnej interpretacji

Zarys ram prawnych (Część II)

- Możliwy jest bezpośredni wpływ, lecz tylko wtedy, gdy artykuł jest egzekwowalny i UE wykaże „wystarczający interes” w obszarze, którego dotyczy ten artykuł
- Obowiązek lojalnej współpracy:
 - zapewnienie skutecznych środków zaradczych (Sprawa, Rewe; Sprawa C-415/10, Meister)
 - Działania naruszające (z winy Państw Członkowskich)
- Przegląd sądowy działań UE

„Wystarczający interes”

- Orzecznictwo sugeruje, że wymóg ten będzie spełniony w sytuacjach, gdzie:
 - UE wykorzystwała uprawnienia i przyjęła przepisy w ogólnym obszarze, którego dotyczy artykuł(y) Konwencji
 - konkretne zagadnienie podlega pod obszar objęty w większości prawem UE – nawet jeśli domniemane naruszenie nie jest przedmiotem ustawodawstwa UE.
- Sprawa C-240/09, Lesoochranárske zoskupenie („Sprawa słowackiego ciemnego piwa”).
 - Czy artykuł(y) Konwencji ma zastosowanie zarówno do sytuacji wchodzącej w zakres prawa krajowego jak i sytuacji podlegającym prawu UE?

„Usługi” dyskryminujące, art. 5(2) KPON ONZ oraz bezpośredni wpływ

- Wystarczający interes?
 - Dyrektywy 2000/78; 2000/48; 2004/13/WE (i ich wspólne pojęcia)
 - Art. 20, 21 i 26 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej
 - Proponowana dyrektywa dotycząca zwalczania dyskryminacji poza obszarem zatrudnienia i pracy – COM(2008) 426 wersja ostateczna; proponowana Ustawa dostępności europejskiej; różne istniejące środki ‘dostępności’ regulujące rynek wewnętrzny.
- Jedność w reprezentacji zewnętrznej